

Homilija o povišanju svetega Križa

1. Praznujemo praznik Križa in vse skrivnostno telo Cerkve je razsvetljeno. Praznujemo praznik Križa in obličje vsega sveta zasije z bliski veselja. Praznujemo praznik Križa, po katerem je bila pregnana tema in je namesto nje zasijala luč. Praznujemo praznik Križa in skupaj smo povzdignjeni s Križanim. Ko zapustimo zemljo skupaj z grehom, lahko dosežemo, kar je zgoraj.

2. Križ je povišan in povzdigne padlo človeštvo. Križ je povišan in prevzetnost demonov je pokorjena. Križ je povišan in nasprotujoča moč Satana omahne, se umakne in odpade stran. Križ je povišan in celotno telo Cerkve stopa skupaj naprej. Križ je povišan in mesta se veselijo, ljudstva pa izlivajo hvalne pesmi. Spomin na Križ je namreč jasen temelj veselja in pregon žalosti.

3. Kako velika reč je že samo to, da zremo podobo Križa! Kajti tistemu, ki nanj gleda, postane vir poguma in rešitev iz strahu. Takšna je neizmerna vrednost Križa kot posesti; in kdorkoli ga je pridobil, si je pridobil zaklad. Morda misliš, da govorim o zakladu zlata ali o biserih in dragocenih indijskih kamnih, v katerih imajo ljubitelji materialnih reči veselje in se trudijo za to, kar nima prave vrednosti? Jaz pa pravilno imenujem tisti zaklad, najlepši in najdragocenejši med vsemi stvarmi – tako po resnici kot po imenu –, v katerem, po katerem in h kateremu je postavljen in obnovljen ves temelj našega zveličanja. Kajti če ne bi bilo Križa, Kristus ne bi bil križan. Če ne bi bilo Križa, Življenje ne bi bilo pribito na les. Če ne bi bil pribit, iz njegove strani ne bi privreli vrelci nerazpadljivosti – kri in voda, očiščevalni snovi sveta. Brez Križa ne bi bil raztrgan zapis dolga zaradi naših grehov, ne bi bili pridobili svobode, ne bi bili deležni drevesa življenja, raj ne bi bil odprt, plameneči meč ne bi umaknil poti v Eden in razbojnik ne bi našel svojega prebivališča v raju.

4. Zakaj pravim vse to? Če ne bi bilo Križa, Kristus ne bi prišel na zemljo. In če Kristus ne bi prišel na zemljo, ne bi bilo Device. In če ne bi bilo Device, ne bi bilo drugega rojstva Kristusa, ne bi bilo Boga, ki prebiva v človeku, ne rojstva, ne jasli, ne poveljev, ne obrezanja osmi dan, ne poslušnosti staršem, ne rasti do zrelosti, ne napredovanja v telesu, ne razodetja, ne udeležbe pri krstu, ne razodevanja čudežev, ne Juda Izdajalca, ne Pilatove sodbe, ne drznega vpitja Judov, naj križajo nedolžnega. In če ne bi bilo Križa, smrt ne bi bila poteptana, podzemlje ne bi bilo oropano in grenka kača ne bi bila uničena.

6. Križ je upanje kristjanov, rešitelj obupanih, pristan za premetavane v viharju, zdravnik bolnih, preganalec strasti, darovalec zdravja, življenje za mrtve, oznanilo pobožnosti in uzda za bogokletje. Križ je orožje proti sovražnikom, žezlo kraljevanja, krona lepote, nenapisana predpoda, palica moči, opora vere, palica za ostarele, vodnik slepih, luč za tiste v temi, učitelj nespametnih, učitelj otrok, odstranitev greha, dokazovanje pokore in zgled pravičnosti. Križ je lestev, ki vodi v nebesa, pot, ki usmerja h kreposti, izvir življenja, razveljavitev smrti, odtujenost pokvarljivosti, pogasitev ognja, drznost pred Bogom in ključ nebeškega kraljestva. Križ je varuh ponoči, stolp podnevi, vodnik v temi, uzda v veselju, tolažnik v žalosti, spravitelj, posrednik, prijatelj, zagovornik, branilec, pomočnik, pomoč v skušnjavah, rešitelj v nevarnostih, tolažnik v stiski, pomočnik v potrebi, krmar na morju in olajšanje v nesrečah. Križ bedi nad tistimi, ki spijo, čuje z njimi, ki bedijo, in prihaja na pomoč izčrpanim. Križ je moč slabotnih, počitek trudnih, hrana lačnih, opora tistim, ki se postijo, vaditelj atletov, zavetje golih, sopotnik popotnikov, vodnik bogatih, oskrbovalec ubogih, zaščitnik vdov in pomočnik sirot. Križ je čast vladarjev, moč kraljev, zmaga vojskovodij, slava duhovnikov, spremljevalec devic, pečat čistosti in vez zakona. Križ je varuh mest, varnost domov, povezovalec prijateljstev, obramba pred sovražniki, nasprotnik nasprotnikov, šiba narodov, trn barbarov, razsodnik miru, darovalec ljubezni, sprava sveta, označba mej, višina neba, globina zemlje, temelj stvarstva, dolžina vidnega in širina obljudenega sveta – če naj vse povzamem.

11. Zato danes praznujemo, zato se veselimo v praznovanju: ker je tisto, kar je bilo nekoč skrito, danes razodeto kot sveto; ker je zaklad, nekoč zagnjen, zasijal iz globin zemlje kakor zlato; ker je najvidnejši simbol krščanskega kraljestva, nekoč zakopan, bil odkrit; ker je z razodetjem Križa potihnilo besnenje demonov; ker se je iz zemlje razodel meč, skovan proti sovražnikom; ker je danes Cerkev ponovno pridobila svoj okras; ker je drahma, ki jo je bila izgubila, našla kot kraljevsko oblast. To je Križ Gospodov: cesarski znak, rešiteljski ščit, kraljevska moč, trofeja zmage, srečevališče zgornjih in spodnjih svetov, urejeno telo trdnih vernikov, apostolski vrh, preroško videnje, venec mučencev in zastava tistih, ki častijo Kristusa.

19. Danes, ljubljani, premaknimo svoje ustnice, kakor bi bile kithara. Vzemimo psalterij in harfo. Zapojmo Bogu, zapojmo z razumnostjo. Poveljujmo veličastne skrivnosti povišanja. Pokažimo, kolikokrat Sveto pismo govori o povišanju, da bi iz tega spoznali tudi povišanje Križa – velikega in presežnega – in razumeli, da njegovo odkritje ni zaman praznovano v Božjih cerkvah po vsem svetu. Križ je torej povišan, razodet iz zemlje, kjer je bil pred kratkim iz zavisti skrit. Križ je povišan, ne zato, da bi prejel slavo – kajti kakšno večjo slavo bi sploh še lahko prejel, kot Kristusa samega, ki je bil nanj pribit? –, temveč zato, da bi bil poveličan Bog, ki je na njem čaščen in po njem oznanjen. Križ je povišan, da bi k sebi povzdignil tudi naše občestvo. Križ je povišan, da bi ponižal prevzetne. Križ je povišan, da bi zvezal mogočnega in po nas razkropil njegova orožja. Križ je povišan, da bi razodel prazno zavist Judov, da zaklad življenja, zakopan v zemlji, ne bi več ostal skrit in da bi ponovno pridobili biser, ki so ga tisti, ki so Kristusa križali, čeprav nehote, razodeli.

28. Na ta način smo se naučili razumevati in premišljevati o Križu. Na ta način spodbujamo zvesto Božje ljudstvo, da časti Križ in ga popolnoma predano spoštuje. Po njem so se namreč zbrala ljudstva, vera je bila posejana povsod. Po njem so učenci Kristusa kakor plug, ki obdeluje neplodno polje človeške narave, obdelali zemljo in pokazali bogat sad Cerkve, prinašajoč obilno žetev tistih, ki so verovali v Kristusa. Po njem okrepljeni so mučenci, čeprav so padali in bili pobiti, porazili svoje nasprotnike. Po njem je bil Kristus razodet, in Cerkev vernikov, nenehno razgrinjajoč Sveto pismo, kaže istega Kristusa, Božjega Sina, resnično božanskega in resnično vladarja, ki glasno oznanja: *Če kdo hoče iti za menoj, naj vzame svoj križ in hodi za menoj* (Mt 16,24). Po njem krščanstvo cveti in se širi vsepovsod. Po njem se krepijo kraljestva, utemeljujejo države, sovražniki padajo, čela barbarov so prebodena, Izmael je strt, demoni pa so bili kakor blisk pometeni na tla.

29. Kajti v njem in po njem verujemo, da smo odrešeni, in on sam je znamenje Sina človekovega (Mt 24,30). In: *Po njem, kakor je zapisano, bo vse meso videlo Božje odrešenje* (Lk 3,6). In: *Judje bodo pogledali v tistega, ki so ga prebodli* (Jn 19,37). Mi pa, ki smo hodili v njegovi luči (prim. Iz 2,5), bomo z njim poveličani in bomo skupaj z Bogom kraljevali, pridruženi angelom v večnem plesu okoli Trojice – Tistega, ki je čaščen v Očetu in Sinu in Svetem Duhu – zdaj in vedno in v vekov veke. Amen.

Prevedel br. Jan Dominik Bogataj OFM